

Stockholm den 8 juni 2012

Till: Landsbygdsdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar till regeringens betänkande Ny djurskyddslag (SOU 2011:75), L2011/3138

Inledning

Branschorganisationen Svensk Fågel har getts möjlighet att lämna synpunkter på regeringens betänkande Ny djurskyddslag (SOU 2011:75). Branschorganisationen ställer sig positiv till att en översyn av lagstiftningen genomförs och att vetenskap och beprövad erfarenhet uttryckligen anges ska ligga till grund för framtagande av för regelverken. Det är också viktigt att den nationella lagstiftningen beaktar utvecklingen inom EU. Framtagandet av en gemensam EU-lagstiftning pågår och den nationella lagstiftningen måste harmoniseras så att en öppen och icke snedvriden konkurrens förekommer inom EU.

Svensk Fågel har i nära dialog med LRF lämnat synpunkter till den övergripande utredningen. Branschorganisationen ställer sig därför i sin helhet bakom LRF:s remissvar. Nedan kommer därför endast ett fåtal branschspecifika frågor beröras och vissa övergripande frågor till viss del utvecklas.

Ny djurskyddslag

Branschorganisationen instämmer med att en ny djurskyddslag måste uppnå minst samma djurskyddsnivå som gällande lagstiftning. De effektivaste verktygen för att bibehålla och förbättra djurskyddet är att ta vara på den svenska bondens kompetens och vilja att producera säkra och etiskt framställda livsmedel som tillfredsställer konsumenternas krav på såväl smittskydd som djurhälsa och djurskydd. Branschens egna omsorgs- och kontrollprogram och krav från marknaden driver utvecklingen på djurskyddsområdet oavsett lagstiftning. Utifrån dessa krav kontrolleras uppfyllelsen av den offentliga tillsynen som en viktig oberoende part, ett kvitto på att djurskyddslagen och dess föreskrifter efterlevs.

Marknad

Utvecklingen inom svensk animalieproduktion i allmänhet och svensk matfågeluppfödning i synnerhet har inte följt konsumentutvecklingen fullt ut. Branschens största problem och fokus idag är importen som fortsätter att öka kraftigt och att konsumtionsökningen utgörs av billig import där varken djurvälstånd, djurhälsa eller smittskydd har motsvarande fokus. Under år 2011 ökade importen med cirka 6,4 procent, den svenska produktionen sjönk med 0,3 procent. Beträffande segmenten värmebehandlade produkter ökade andelen import med cirka 45 procent under år 2011. Andelen import av den totala matfågelkonsumtionen står för cirka 40 procent och den offentliga sektorn tillsammans med privata restauranger etc. beräknas stå för cirka 70 procent. Vad gäller kalkon så har det noterats att kyld kalkon ökat kraftigt från Danmark under 2011 – detta trots att kalkon inte produceras i landet! Det första två månaderna under år 2012 visar enligt Jordbruksverkets aktuella siffror på en fortsatt dramatisk utveckling.

Svensk Fågel ställer sig frågande till att statliga medel tilldelats för att marknadsföra svenska mervärden i samband med EU-medlemskapet. Påståendet att svenska konsumenter fortfarande betalar för svenska mervärden bör även utredas vidare mot bakgrund av hur den svenska animalieproduktionen i sin helhet utvecklas negativt. Viss merbetalning från konsumenterna för de långtgående djurskyddskraven i Sverige är inte tillräckliga incitament för djurägaren.

Vetenskap

Nuvarande lagstiftning innehåller ett mindre antal bestämmelser utan vetenskaplig grund och med lite eller ingen påverkan på djurskyddet eller djurvälståndet. Vid översynen är därför förhoppningen att

Svensk Fågel är branschorganisationen för svensk kyckling och kalkon. Vi representerar hela kedjan, från avelsföretag, kläckerier och fodertillverkare till bönder och slakterier. Medlemsföretagen är: Lantmännen Kronfågel, Guldfågeln, Lagerbergs Kyckling, Knäreds Kyckling, Bjärefågel och Ingelsta Kalkon. Alla arbetar mot samma mål – att ta fram världens bästa kyckling och kalkon.

Svensk Fågel

105 33 Stockholm, tel: 08-787 55 20
www.svenskfagel.se

samtliga bestämmelser ska vila på väl förankrad vetenskap och beprövad erfarenhet, vilket underlättar förståelsen för lagstiftning samt efterlevnaden och kontroll.

Minskad detaljeringsgrad

Förslaget kring minskningen av detaljeringsgraden i lagstiftningen välkomnas då konkreta detaljer kring tex. inhysningssystem i djurhållningen passar illa i en övergripande lagstiftning. Sådana detaljer ska därför ligga i föreskrifter som lättare och smidigare kan ändras och moderniseras för att anpassas efter utveckling, ny erfarenhet och/eller nya forskningsrön. Djurskyddslagen ska visa samhällets målriktning vad gäller djurskyddet och djurvälståndet. Att överlåta detaljer till myndigheten innebär å andra sidan ett mindre politiskt inflytande. Detta kan i och för sig vara negativt men om detaljer i regelverken baseras på erfarenhet och/vetenskap kan detta vägas upp. Överlåtelserna kräver i sin tur att myndigheten måste visa vilja till förändring och modernisering av föreskriftsarbetet som baseras på objektiva grunder. Arbetet måste också ske i nära dialog med näringen/branschorganisationerna.

Branschen ser idag problem med lagstiftning och föreskrifter som inte är baserad på vetenskap och/eller beprövad erfarenhet. I samband med behov av förändringar i regelverket blir bristen på detta ett större problem som i realiteten inneburit att omvänd bevisbörda tillämpas där näringen måste genomföra och driva forskning för att bevisa behovet av förändring på regelverk som inte baseras på vetenskap. En översyn av befintliga föreskrifter måste därför ske skyndsamt för att identifiera vilka som baseras på vetenskap och/eller erfarenhet. För att kunna genomföra detta måste resurser avsättas för att tillmötesgå behovet av forskning. Forskningen bör dessutom genomföras på EU-nivå för att kunna ge en omfattande och enhetlig tillämpning inom EU. Resursbaserade djurskyddsbestämmelser bör även utformas utifrån ett EU-perspektiv då det är allt vanligare att inredning och tekniska lösningar utvecklas och produceras internationellt.

Svensk Fågel välkomnar även att utredaren anger att föreskriftsarbetet ska ske i samråd med bransch- och intresseorganisationer. Det ska här också tilläggas vikten av lyhördhet för erfarenhet som branscherna besitter. En större förståelse till föreskrifter skulle också finnas om det fanns föreskriftsmotiv – dessa måste dock anges i samband med föreskriftsförslaget och inte tillkomma i efterhand, eftersom de kan bli normerande på samma sätt som det idag sker genom tillämpning Allmänna råd.

Brist på flexibilitet

Utredaren anser att det finns en viss flexibilitet i djurskyddslagstiftningen. Svensk Fågel kan tyvärr inte hålla med – tvärtom. Bristen på flexibilitet har istället varit hämmande för att anpassa regelverket till djurslag och en ständig utveckling i djurvälståndet genom resursbaserad eller genetisk utveckling. Svensk Fågel menar också att en större avvikelse från regelverket ska vara möjligt om en helhetsbedömning av djurvälståndet i det enskilda fallet finns i fokus. Till detta behövs expertkompetens vilket blir allt svårare att upprätthålla i en allt mer specialiserad produktion. Myndigheten måste därför ha en öppenhet att ta till sig den kompetens som finns i branschen – nationellt och internationellt – och inte endast basera sina beslut på populistiska utspel från diverse intressenter och opinionsbildare.

Kompetens

Svensk Fågel håller med om att kompetensen hos djurägare ständigt måste höjas. Detta gäller även hos myndigheter och djurskyddsinspektörer som har att utföra tillsynen – därmed skulle större respekt och dialog kunna främjas. Utformningen av utbildningen måste genomföras tids- och kostnadseffektivt, branschspecifikt, behovsanpassat samt regionalt och i dialog med djurägarna.

Förprovning och ny teknik

Utredaren bedömer att förprovningen behövs. Svensk Fågel har under året lämnat remissvar kring Jordbruksverkets förslag till ändringar i föreskriften. Tyvärr har inte Jordbruksverket beaktat branschens synpunkter och de slutliga ändringarna för att förenkla är inte av någon betydelse för branschen. Svensk Fågel menar att förprovning om godkännande på förhand av t.ex. byggnadsåtgärder eller andra åtgärder i redan befintliga stall endast ska vara nödvändigt när det innebär en **väsentlig** betydelse ur djurskydds- eller djurhälsosynpunkt. Ur rättssynpunkt är det otillfredsställande att bedömningen om förprovning ska ske på subjektiva grunder hos den enskilde handläggaren, såväl centralt som lokalt eller efter direktiv från myndigheten. Detta hämmar förutsägbarheten för den enskilde djurägaren men innebär också rättsosäkerhet för den enskilde handläggaren och risk för olika bedömningar vid de olika länsstyrelserna. Svensk Fågel menar därför att föreskriften om förprovning åter bör ses över och moderniseras till sin grund. Branschriktlinjer, byggPM etc. är alternativ till dagens föreskrift och öppnar upp för tillämpning av ny modern teknik och innovationsutveckling.

På motsvarande sätt måste behovet av och utformningen kring ny teknik-prövning ses över. Så som ovan angetts sker dagens teknikutveckling i större utsträckning på internationell nivå. Utlämnande av innovativa lösningar för att genomgå en svensk teknikprövning är försvårande då internationella företag besitter immateriella rättigheter som kan missbrukas av konkurrerande företag. Dessa prövningar måste därför ske på EU-nivå och oavsett land, godkännas även för svensk tillämpning. Komplexiteten och teknikutveckling samt den omfattande kostnadsnivån innebär att det är mindre troligt att lokala producenter/agenturer vänder sig till det som utredaren föreslår, dvs. ett innovationscentrum på SLU.

Allmänna råd

Svensk Fågel anser vidare att det är av största vikt att de allmänna råden tas bort i regelverket då det i praktiken blir normerande vid tillämpning i enskilda lokala ärenden eller i direktiv som riktas av myndigheten.

Ny Djurskyddslag

kapitel 1 § 2 Bestämmelserna ska vila på vetenskap och beprövad erfarenhet

Det är oroväckande att Jordbruksverket som utpekad behörig myndighet i sitt remissvar anser att andra skäl än vetenskap och beprövad erfarenhet ska ligga till grund för djurskyddslagstiftningen. Marknads- och konsumentkrav i samarbete med livsmedelsföretagen är annars bättre lämpade att driva de djurskyddsvisioner som inte vilar på vetenskap och beprövad erfarenhet.

6 kapitel 1 § Definition av försöksdjur

Ändringen av definitionen av djurförsök så att den omfattar försök som kan vålla djuret smärta, lidande, ångest eller bestående men kommer att underlätta utvecklingen mot bästa tillgängliga teknik. Försöksdjurstillstånd och etisk prövning enligt Kap 8 är onödigt byråkratiskt och fördröjer/försvårar vid "Ny teknikprövning" i de fall djuren inte påverkas negativt av försöket. Investeringar av nya system för lastning av daggamla kycklingar, matfågel till slakt, transportfordon och ny teknik för bedövning och avlivning etc har som grundförutsättning att djuren inte ska komma till skada. Videoövervakning vid utvärdering av befintlig eller modifierad inredning eller mätning av stallgaser inom ramen för ny teknik genomförs utan påverkan på djurvälståndet och klassas idag som "försök" vilket kraftigt försenar och försvårar genomförandet. Det bör även framgå i Kap 7 § 4 att nyteknikprövning kan genomföras utan att djuren klassas som "försöksdjur" i de fall prövningen inte vållar djuren smärta, lidande, ångest eller bestående men.

2 kapitel 7 § Förvaringsutrymmen för djur ska ha dagsljusinsläpp

Det är viktigt att skrivningen i förslag till Djurskyddsförordningen Kap 2 § 3 punkt 4 förs in så att Jordbruksverket får meddela föreskrifter om villkor för och undantag från kravet på dagsljusinsläpp för stallar med alternativ till ljusinsläpp som ger likvärdigt ljus. Nya stallar byggs med dagsljusinsläpp men äldre stallar kan behöva förprövas och med dagens definition kan tolkningen leda till att kravet på dagsljusinsläpp försvårar t.ex. vid ett viktigt byte av ventilationen eller en ändring av produktionsinriktning som kan vara en förutsättning för lantbrukarens möjlighet till fortsatt produktion. Se även 7 kapitel 1 § om förprövning.

3 kapitel 2 § naturligt beteende

Det välkomnas att bestämmelser relaterade till naturligt beteende flyttas över till föreskrift. I samband med detta måste också behov och krav för detta anpassas till olika djurslag samt definieras utifrån dagens matfågel i sitt sammanhang och inte utifrån den sedan länge utdöda djungelhönans. Översättning av engelska begrepp, t.ex. vid implementering av texter från Europeiska rådet måste kvalitetssäkras för att undvika felaktiga eller alltför snäva definitioner i motsvarande svensk lagstiftning.

5 kapitel 2 § operativa ingrepp

Det är viktigt att skrivningen i förslag till Djurskyddsförordning 5 kapitel §§ 1 och 3 ger Jordbruksverkets möjlighet att föreskriva om villkor för och undantag från förbudet mot penetration av hud och slemhinnor.

I avelsflockar med fjäderfä tas rutinmässigt en rad blodprov för att säkerställa att djuren inte bär på sjukdomar som kan överföras till avkomman. Djuren i avelsledet vaccinerar dessutom mot ett mindre antal smittämnen som normalt förekommer i landet. Både blodprovstagning och vaccination innebär penetrering av hud och utförs idag av speciellt utbildad personal på avelsgårdarna – under veterinärt ansvar. Idag finns ett generellt undantag för sådan djurhälsopersonal och det är viktigt att det kvarstår.

Kap 9 om godkännande av organisationers kontrollprogram.

Svensk Fågel vill understryka att kontrollprogrammen har varit och är utvecklande beträffande djurvälståndet. Det är dock viktigt att understryka att utveckling och drivande av programmen är resurskrävande. I förhållande till övriga medlemsstater och i förhållande till ca 40 procent av den svenska marknaden innebär det även merkostnader som inte alltid går att få ut på marknaden – och i synnerhet inte inom den offentliga sektorn. Fortsatt utveckling av kontrollprogrammen välkomnas där det bör eftersträvas att medel kan avsättas i djurvälståndets sättningsram inom ramen för Landsbygdsprogrammet.

Kapitel 10 om offentlig kontroll och myndigheternas uppgifter

4 § Den myndighet som utövar offentlig kontroll ska genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen. Nuvarande offentlig kontroll vid fjäderfäslakteri har under senare år gått ifrån principen från jord till bord till enbart inspektion, revision och blankettskrivande. Tidigare helhetstänk har övergetts och all form av rådgivning uppfattas av arbetsgivaren som jäv. Här finns ett uttalat behov att tydliggöra från lagstiftaren om 4 § ska förverkligas.

§ 5 som avser den myndighet som utövar offentlig kontroll bör kompletteras med samma skrivning som i § 12 så att anmälan till polis- eller åklagarmyndighet ska ske om inte bristen är lindrig och rättas till omgående eftersom nuvarande skrivning om "när det är befogat från djurskyddssynpunkt" inte räcker.

Livsmedelsverkets officiella veterinärer har i vissa fall tolkat följande skrivning: "*inte kontrollmyndighetens uppgift att göra några straffrättsliga bedömningar*" som viktigare än att ta ställning till om/när det är befogat med en polisanmälan ur djurskyddssynpunkt. Veterinär kompetens finns på plats under hela dagen på slakteriet bl.a. för att säkerställa kontrollmyndighetens uppdrag på djurskyddsområdet. En anmälan till polis/åklagare innebär en offentlig handling där personen/företaget i fråga hängs ut som "djurplågare" oavsett om bristen inneburit någon som helst risk för djurvälståndet. Ringa brott – se tidigare – måste i ett modernt rättssamhälle hanteras som sådant, dvs. genom information, uppmaning om rättelse och först om ingen rättelse sker – anmälan.

Det finns ett antal fall anmälda företag där det är uppenbart eller högst osannolikt att ett frånsteg från lagstiftningen inneburit försämrad välfärd för djuren men för personen/företaget som drabbats är skadan redan skedd genom medias tolkning av en offentlig handling om brott mot djurskyddslagen.

Sidan 371 i del I avhandlar samma problematik med ytterligare skrivning om att "anmälan ska göras om officiell veterinär sökt men inte kunnat nå rättelse..."

Ny Djurskyddsförordning

13 kapitel Avgifter

§ 4 Frågan om varför Livsmedelsverkets djurskyddstillsyn är avgiftsfinansierad när länsstyrelsens motsvarande kontroll är statligt finansierad bör utredas vidare. För slakteriföretagen innebär tillsynen en dubbelkontroll med två tillsynsmyndigheter på samma anläggningar.

Motiv och författningskommentar

I lagen ska det också tydliggöras att djur har ett egenvärde utöver den nytta de har för människor. Skrivningen är självklar men för att en lagstiftningstext ska uppfattas seriöst bör det framgå att lagstiftaren är medveten om att djuren har ett egenvärde i sitt sammanhang och att den ursprungliga djungelhönan har utvecklats till dagens moderna matfågel genom selektion för att utvecklas med sin tid och inte för sitt egenvärde. Det föds inte upp matfågel för deras egenvärde utan för livsmedelsproduktion där våra djur hanteras med respekt både för sitt egna värde och för sina egenskaper som blivande livsmedel.

3 kapitel 2 §

Eftersom Jordbruksverket inte använt sig av sin möjlighet i dagens Djurskyddsförordning att bedöma olika fjäderfäs behov av rede, sittpinne och sandbad blir nuvarande skrivning där Jordbruksverket föreslås föreskriva om detsamma möjligtvis en öppning för att avelsdjur för matfågelproduktion antligen får sitt specifika behov av sittpinnar vetenskapligt utrett och tillgodosett.

Utredarens arbete

Svensk Fågel anser att en mer omfattande utredning borde ha genomförts kring hur djurvälståndet ser ut i andra medlemsstater inom EU. Att endast titta på Storbritannien och Norge, där den senare har

en stängd marknad har en mycket liten relevans till svenska förhållanden. Svensk Fågel menar också att tillsättningen av experter som i stor utsträckning är delaktiga och ansvariga för dagens utformning av regelverket minskar graden av objektivitet i utredningen.

Vidare vill Svensk Fågel understryka att det måste vara utredaren som pekar på problemområden då rapporter refereras – och inte som i det här fallet vissa sårintressen. Detta är ett anmärkningsvärt förfaringssätt i en offentlig utredning (s 243).

Avel med sådan inriktning att den medför lidande för djuren

I begreppet naturligt beteende är det av vikt att det baseras på aktuell vetenskap och beaktat dagens genetiska egenskaper. Allt för ofta hänvisas till djungelhönan vilket har en mycket liten relevans till dagens hybrider. Allmänt används referenser som är några år gamla där dessutom försöken utförts några år tidigare än publiceringen vilket innebär att man bör vara försiktig med hur långtgående slutsatser som kan dras. Framförallt gällande genetisk selektion där djurskydds- och hållbarhetsparametrar fått ökat fokus inom fjäderäveln. Det är dessutom viktigt att det görs skillnader mellan svensk uppfödning då den genetiska potentialen utnyttjas olika i Sverige jämfört med vad som är fallet i övriga delar av världen. De flesta referenser i betänkandet är från utländska studier.

Det anges fortfarande felaktigt om hur det förhöll sig år 1950. Enligt EU-rapporten står det att det tog 70 dagar till 1500 g 1950 och inte 120 dagar som det står i utredningen.

Den siffra som nämns avseende foderomvandlingen – 1,47 kg - känns inte igen varken i Sverige eller internationellt. Foderomvandlingen beror till stor del på vilket foder djuren har fått så det är ett felaktigt påstående som fortfarande inte rättats till.

Dagens kycklingar skulle kanske ha haft låg tolerans mot stress om inte avelsarbetet fokuserat på stresstålighet och hållbarhet de senaste 10 åren. Flera av de faktorer som anges vara ett problem har minskat kraftigt genom genetisk selektion.

Sverige anses internationellt som ett föregångsland både när det gäller smittskydd och djurvälfrågor och den svenska näringens påverkan på de internationella avelsföretagen är därför större än de 1 procent i produktionsandel som den svenska branschen står för på den europeiska marknaden.

Vid uppfödning av avelsdjur begränsas fodergivan under delar av främst uppfödningen för att de ska utvecklas väl och bli starka och uthålliga som avelsdjur. De ökar hela tiden i vikt och anlägger fett (till skillnad mot djur som svälter). För att dämpa tillväxten används svagare foder som ger mer bulk och mättnad men en långsammare tillväxt. Det finns dessutom andra miljöfaktorer än foder som är viktigt för en sund tillväxt, t.ex. ljusstyrning, klimat, beläggning och berikning av miljön.

Dagens hybrider som används i den ekologiska produktionen är inte lämpliga att födas upp till 81 dagar vilket är det krav som ställs enligt ekologiska kriterier på EU-nivå. Alternativet är en långsamväxande ras som är bättre lämpad. Efterfrågan på en sådan långsamväxande hybrid har varit/är obefintlig från de aktörer som säger sig sakna densamma. När/om underlaget och efterfrågan finns kan givetvis de svenska avelsföretagen säkerställa införsel av andra hybrider än de som finns tillgängliga idag. Myten om att konventionell kycklinguppfödning motarbetar den typen av djur är just en myt. Svensk Fågels medlemmar verkar i första hand för att svenska konsumenter ska erbjudas sund och säker svensk fågel – med de olika mervärden som efterfrågas av konsumenten.

Label rouge är ett varumärke och inte en uppfödningsslag. Delar av den uppfödningsslagmodellen, t.ex. näbbtrimning och uppfödning av kapuner är för övrigt förbjudet i Sverige och utredaren har heller inte föreslagit att detta ska tillåtas.

Benhälsan hos svensk matfågel utvärderas kontinuerligt. En dansk studie utförd 2011 visade på förbättringar i kycklingarnas benhälsa jämfört med en motsvarande studie 2004/2005 men motsvarande nyare studier på EU-nivå saknas.

Med vänliga hälsningar

Maria Donis, VD
Branschorganisationen Svensk Fågel

Pia Gustafsson, Chefsveterinär